

Pracownia Badań nad Związkami Słowa i Obrazu w Praktykach Piśmiennych
oraz Zakład Edytorstwa
Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego

zapraszają do wzięcia udziału w

III Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej

tekstografie

Od linii do litery

Ściegi i wzory tekstu

która odbędzie się 16-17 maja 2024 we Wrocławiu
w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego
(Wrocław, pl. Nankiera 15b)

Kontynuujemy zapoczątkowane w 2019 roku przez Zakład Edytorstwa interdyscyplinarne spotkania słowa i obrazu. Podczas ostatniej konferencji koncentrowaliśmy się na elemencie, który zaprasza do wnętrza książki i stanowi jej wizytówkę – na okładce, tym razem zaś chcemy skupić nasze zainteresowania badawcze na rozmaitych detalach kryjących się we wnętrzu publikacji książkowej (i nie tylko). W centrum naszych dociekań znajdują się wszelkie dosłowne i metaforyczne linie tekstu literackiego oraz innych tekstów kultury.

Podtytułem konferencji nawiązujemy do etymologii słowa „tekst”, które pochodzi od łacińskiego wyrazu „*textum*”, oznaczającego ‘tkaninę’, ‘splot’, ‘budowę’, a w formie czasownikowej (*texō, texere*) denotującego ‘przędzenie’ i ‘tkanie’. To właśnie te niepozorne, jak by się mogło wydawać, najmniej istotne „nitki” w postaci najprostszych pojedynczych znaków literniczych i graficznych stanowią podstawę świadomie kreowanego dzieła. Stopniowo stają się wątkiem i osnową tekstu, zaczynają budować kolejne sploty krótkiego utworu, a potem całej książki. Bywają gładkie i idealnie dopasowane, kiedy indziej – szorstkie, ale zdarza się i tak, że czujemy w nich nieporadność stylu literackiego bądź brak edytorskiego wyczucia. W tym kontekście interesować nas będą wszystkie typy relacji, współistnienia, wzajemnego oddziaływania na siebie litery (tekst) i linii (grafia). Dlatego nie chcemy ograniczać się do woluminu książkowego i planujemy przyjrzeć się sposobom wykorzystywania linii, litery oraz wszelakich ich połączeń i relacji w innych mediach tekstowych, graficznych oraz w egodokumentach.

Ze względu na szeroki obszar badawczy proponujemy uporządkowanie zagadnień do dyskusji w trzech zasadniczych panelach tematycznych. Pierwszy z nich będzie dotyczyć samego tekstu; drugi – jego obudowy graficznej; trzeci – działań z pograniczy tekstograficznych. W obrębie pierwszego panelu pragniemy odnieść się do metaforycznego rozumienia „linii” budującej rytm, melodię tekstu, ale też – jako motyw tekstowy – mogącej sugerować jego plastyczność (graficzność *versus* malarskość tekstu literackiego). Drugi panel to zagadnienia związane z najbardziej podstawowymi elementami graficznymi towarzyszącymi tekstowi w obrębie książki. Trzeci – symbiotyczne współlistnienie litery i linii (poezja wizualna, komiks). W końcu też interesować nas będzie recepcja tych wszystkich działań – w odbiorze indywidualnym, krytyce literackiej i artystycznej, edukacji.

Naszą propozycję kierujemy do historyków i teoretyków literatury i sztuki, ale też do praktyków na co dzień mierzących się z pracami projektowymi wokół liter i linii: projektantów, grafików, designerów.

Wskazane poniżej hasła stanowią sugestie badawcze, ale nie wyczerpują możliwości podjęcia innych wątków wiążących się z nadrzędnym tematem konferencji:

I. Linia tekstu, linia w tekście

- ☞ interpunkcja (ujęcie diachroniczne i synchroniczne; edycje tekstu)
- ☞ linearność czytania tekstu literackiego a akrostychy, mezostychy, chronogramy, abecedariusze i inne
- ☞ linia jako element plastyczności języka

II. Linia, litera, linearność: wizualność tekstu

- ☞ poezja wizualna (w tym konkretna): ujęcie diachroniczne i synchroniczne
- ☞ komiks (litera a grafia)
- ☞ cyberliteratura
- ☞ wideopoezja

III. Typografia

- ☞ projektowanie krojów
- ☞ dyskusje i spory typograficzne
- ☞ typografie narratywne

IV. Litera i wokół litery: ornamentyka książkowa i design

- ☞ inicjały
- ☞ bordiury (floratury, drolerie, interkolumnia)
- ☞ winiety (nagłówkowe, przerywniki, finaliki)
- ☞ logotypy
- ☞ wzornictwo użytkowe
- ☞ komunikacja wizerunkowa

V. Poza literą: ilustracja książkowa

- ☞ kropka
- ☞ kreska
- ☞ plama barwna

Prosimy o zgłaszanie się do **20 marca 2024** za pomocą formularza dostępnego pod tym [linkiem](#). Przewidujemy wystąpienia 20-minutowe, abstrakt powinien zaś liczyć maksymalnie 1500 znaków ze spacjami. **Zastrzegamy sobie prawo do wyboru referatów spośród otrzymanych zgłoszeń.** Ewentualne pytania prosimy kierować na adres tekstografie@gmail.com.

Koszt uczestnictwa: **400 zł** dla pracowników naukowych; **250 zł** dla doktorantów. W ramach opłat gwarantujemy:

- ☞ przerwy kawowe,
- ☞ dwa obiady,
- ☞ poczęstunek na zakończenie konferencji,
- ☞ materiały konferencyjne.

Rezerwacje oraz opłaty za noclegi pozostają w gestii Uczestników konferencji. W późniejszym terminie prześlemy adresy hoteli oraz hosteli znajdujących się w przyjaznej odległości od miejsca obrad. Numer konta, na które należy dokonać wpłaty, również podamy w późniejszym terminie.

Przewidujemy publikację monografii pokonferencyjnej lub druk artykułów w czasopiśmie punktowanym.

Terminarz przygotowań do konferencji

- ☞ zgłoszenia uczestnictwa: do 20 marca 2024
- ☞ powiadomienia o akceptacji tematów: do 5 kwietnia 2024
- ☞ wniesienie opłaty konferencyjnej: do 25 kwietnia 2024
- ☞ informacja o szczegółowym programie obrad: do 30 kwietnia 2024
- ☞ konferencja: 16–17 maja 2024
- ☞ złożenie tekstów do druku: do 31 grudnia 2024

Komitet naukowo-organizacyjny

- dr hab. Justyna Bajda, prof. UWr
- dr hab. Jan Choroszy
- dr hab. Marcin Czerwiński, prof. UWr
- dr Olga Taranek-Wolańska
- dr Dorota Ucherek
- dr Michał Wolski
- mgr Inez Kropidło (sekretarzyni konferencji)
- mgr Justyna Szumańska
- mgr Justyna Zajac

Przykładowa bibliografia

- Antropologia pisma. Od teorii do praktyki*, red. P. Artières, P. Rodak, Warszawa 2010.
- Bergström B., *Komunikacja wizualna*, przeł. J. Tarnawska, Warszawa 2009.
- Cackowska M., Wincencjusz-Patyna A., *Polska Szkoła Książki Obrazkowej*, Gdańsk 2017.
- Cackowska M., *Współczesna książka obrazkowa – pojęcia, typologia, badania, konteksty, dyskursy*, [w:] *Książka obrazkowa. Wprowadzenie*, red. M. Cackowska, H. Dymel-Trzebiatowska, J. Szyłak, Poznań 2017.
- Dawidek-Gryglicka M., *Historia tekstu wizualnego. Polska po 1967 roku*, Kraków–Wrocław 2012.
- Folta-Rusin A. K., *Twarz i ciało książki. Wizualne manifestacje tekstów a problemy interpretacji*, Kraków 2020.
- Frutiger A., *Człowiek i jego znaki*, przeł. Cz. Tomaszewska, Kraków 2010.
- Iwanicka K., *Ilustracja w książkach dla dzieci*, [w:] *Słownik literatury dziecięcej i młodzieżowej*, red. B. Tylicka, G. Leszczyński, Wrocław 2002.
- Karpowicz A., *Ekonomia logowizualna*, „Teksty Drugie” 2022, nr 1.
- Kupczyńska K., *Ryso-pisanie, linio-wizualność i (formalne) stany krytyczne w komiksie autobiograficznym*, „Teksty Drugie” 2022, nr 1.
- McCloud S., *Zrozumieć komiks. Niewidzialna sztuka*, przeł. H. Bryszczyński, Warszawa 2021.
- McLuhan M., *Galaktyka Gutenberga. Tworzenie człowieka druku*, przeł. A. Wojtasik, Warszawa 2017.
- Noordzij G., *Kreska. Teoria pisma*, przeł. M. Komorowska, Kraków 2012.
- Regielska M., *O „tekście kultury”*, „Zeszyty Etnologii Wrocławskiej” 2015, nr 1.
- Rypson P., *Książki i strony. Polska książka awangardowa i artystyczna w XX wieku*, Warszawa 2000.
- Rypson P., *Nie gęsi. Polskie projektowanie graficzne 1919–1949*, Kraków 2011.
- Rypson P., *Obraz słowa. Historia poezji wizualnej*, Warszawa 1989.
- Rypson P., *Piramidy, słońca, labirynty. Poezja wizualna w Polsce od XVI do XVIII wieku*, Warszawa 2002.
- Synergia słów i obrazów. Badania ikonotekstu w Polsce*, red. H. Dymel-Trzebiatowska, J. Szyłak, M. Cackowska, Gdańsk 2021.
- Szydłowska A., *Od solidarycy do TypoPolo. Typografia a tożsamości zbiorowe w Polsce po roku 1989*, Wrocław 2018.
- Szyłak J., *Komiks. Świat przerysowany*, Gdańsk 1998.
- Śniecikowska B., *Książka obrazkowa: próba porządkowania doświadczeń (czyli o genealogii, słowografii i intymistyce logowizualnej)*, „Teksty Drugie” 2022, nr 1.
- Triumf typografii. Kultura – komunikacja – nowe media*, wybór, oprac. H. Hoeks, E. Lentjes, przeł. M. Komorowska, Warszawa 2017.
- Wincencjusz-Patyna A., *Stacja Ilustracja. Polska ilustracja książkowa 1950–1980. Artystyczne kreacje i realizacje*, Wrocław 2008.
- Wincencjusz-Patyna A., *Odpowiedni dać rzeczy obraz. O genezie ilustracji książkowych*, Wrocław 2019.
- Wolski M., *Pismo na obrazkach. Zarys problematyki komiksowego liternictwa we współczesnym komiksie amerykańskim*, „Kultura Popularna” 2019, nr 4.
- Zeidler-Janiszewska A., *O tzw. zwrocie ikonycznym we współczesnej humanistyce. Kilka uwag wstępnych*, „Dyskurs” 2006, nr 4.